

KUNSKAP FÖR
LANDETS FRAMTID

Verksamhetsberättelse 2013

Hushållnings
sällskapet



VD

Hushållningssällskapets 201:a verksamhetsår är avslutat och vi är alldeles i början av vårt tredje sekel. 2013 har varit ett återhämtningens år efter allt jubileumsfirande året innan. Året var också det sista i innevarande sjuåriga EU-programperiod vilket har märkts på det sättet att offentliga medel till utvecklingsprojekt minskat och det ser dessutom ut att fortsätta på det viset hela 2014 och med stor sannolikhet 2015 också. Det beror i sin tur på en starkt föresenad beslutsprocess inom EU. För oss innebär det att betydande krav ställs på att anpassa organisationen till minskande offentliga intäkter. Tacksamt nog har vi under året lyckats öka de privata intäkterna, för 10:e året i rad, det är vi särskilt glada för eftersom det är ett tydligt uttryck för att efterfrågan på våra tjänster ökar.

Konsultverksamheten har bedrivits i ungefär samma omfattning som året innan. En verksamhet som sticker ut är ekonomirådgivningen som ökat väsentligt. Vi har arbetat för det under många år och det är mycket glädjande att det börjat ge resultat. FoU-verksamheten har varit omfattande med flera spännande projekt i framkant av utvecklingen. Exempel är Musselförädling, Effektiv Växtodling, LEAN Lantbruk, Matsvinn, Fokus Matglädje, Grön Integration och Grön Arena. Läs gärna mer på vår hemsida!

På Åsnebyn har vi fortsatt den allmänna upprustningen av gården och för varje år lockas allt fler besökare av den tidstypiska och harmoniska kulturmiljön.

Under året har 1310 kunder anlitat Hushållningssällskapet, vilket är något fler än föregående år. Antalet heltidsarbetande har ökat något, till 23,5 fördelat på 34 medarbetare.

På nationell nivå har samarbetet med olika nationella myndigheter och organisationer intensifierats. Rådgivningsorganisationerna har numera ett eget samverkansorgan där gemensamma frågeställningar avhandlas. Jordbruksverket, Livsmedelsverket, LRF och SLU är exempel på organisationer och myndigheter där kontakterna under året varit flitigt förekommande.

Själv meddelade jag styrelsen i slutet av året att jag efter 10 innehållsrika år avgår som VD. Rekryteringsprocessen är nu avslutad och det känns mycket bra att få överlämna stafettpinnen till Monica Andersson Skall som i april 2014 tar vid som ny VD.

Till sist: Hushållningssällskapet Väst har framtiden för sig. Efterfrågan på kunskap ökar varje år och för en organisation som Hushållningssällskapet som så påtagligt lever för att utveckla och förmedla kunskaper finns bara möjligheter. Vår värdegrund, som bygger på hushållning med resurser som en förutsättning för ett bra liv, ligger också helt rätt i tiden och vi kan, och det tål att upprepas, med stor tillförsikt se fram mot åren som kommer!



A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Olle Markgren'.

Olle Markgren
VD
Hushållningssällskapet Väst

MEDLEMMAR

Till Hushållningssällskapet är cirka 3 400 medlemmar anslutna i sex tematiska och 23 geografiska gillena. Gillena är Hushållningssällskapets kontaktlänkar i vår del av Västra Götalands län.

Inom de geografiska gillena bedrivs en varierande och omfattande egen verksamhet som bidrar till en stark social gemenskap men också innehåller moment av lärande.



Studie- och trivselresor har arrangerats till olika platser både i det egna närområdet och längre bort. Många har medverkat i julmarknader, på Backamodagarna, pubaftnar och kulturdagar, haft gårds- och fältvandringar och information om Hushållningssällskapets olika tjänster.

De Tematiska gillena samlar de medlemmar som är intresserade av ett speciellt tema, exempelvis trädgård eller växtodling. Medlemmarna har rabatt på de flesta tjänster de köper och får nyhetsbrev med jämna mellanrum med förstahandsinbjudningar till arrangemang som Borgebydagarna och liknande.

Varje höst sedan bildandet av Hushållningssällskapet Väst, har representanter för gillena bjudits in till en konferens för information och diskussion om Hushållningssällskapets verksamhet. Det har varit mycket uppskattade arrangemang där man kunnat ta upp frågor som senare kommer tillbaka på stämman ofta som förslag till beslut.

MAT

... ska stimulera till medvetna livsmedelsval genom att erbjuda kvalificerade utbildningar till företag, organisationer och myndigheter.

Matkonsulterna har varit engagerade i en rad olika projekt och uppdrag under året.

Nyhetsbrevet som marknadsför och beskriver matkonsulternas verksamhet har skickats via e-post till dels personal inom offentlig verksamhet (vård, skola omsorg) och dels utbildningsansvariga inom företag.

Det nationella projektet **Fokus Matglädje** i skolan är ett samarbete mellan lärare, elever, skolmåltdpersonal och lantbrukare. Genom workshops, utbildningar och temadagar med fokus på mat och matglädje får skolan en möjlighet att höja kunskapsnivån på ett enkelt och naturligt sätt. Projektets idé är att använda maten och måltiderna som en gemensam utgångspunkt i pedagogiken. Pedagoger arbetar tillsammans med skolmåltdsverksamheten och lantbrukare för att förbättra elevernas kunskaper om våra livsmedel och dess ursprung. Sex skolor har deltagit i projektet i Västra Götaland. www.fokusmatgladje.se

Mindre matsvinn.nu är ett nationellt projekt där Hushållningssällskapet Väst ansvarat för projektledningen. Syftet har varit att vara en del av de nationella miljömålen genom åtgärder som kan minska onödigt matsvinn i offentliga kök. Under 2013 har projektet avslutats och lever vidare genom

den hemsida som producerats där man kan ta del av en verktyglåda och ett utbildningsmaterial så att inte bara de deltagande kommunerna kan ta del av projektet. 30 utbildningar har genomförts i Västra Götaland/Värmland för att minska matsvinnet i storhushållen. www.mindre matsvinn.nu

Matglad är ett regionalt projekt med nationell spridning där Hushållningssällskapet genom innovativ och lättillgänglig teknik utvecklar en applikation för smartphones, surfplattor samt webben och som gör det roligt och lätt för personer med intellektuella funktionsnedsättningar att planera mat och måltider. Projektet finansieras av Allmänna Arvsfonden och genomförs i samarbete med FUB, Attention, Grunden Media, Primacura, Borås Stad och Alingsås kommun. www.matglad.nu

Mat för familjen – Hungrig.nu, är en inspirationskälla för hela familjen som består av hemsidan www.hungrig.nu, en broschyr och ett nyhetsbrev om mat och måltider. Hungrig.nu har även en egen facebook-sida. Under året har även boken "Mat för familjen, hungrig.nu" producerats i storformat.

Barnmatsutbildningar på Barnvårdscentralerna har genomförts i samarbete med bland andra Hälso- och sjukvårdspolitiska rådet och BVC i Uddevalla.

Projektet "Diabetescoach" har fortsatt i samverkan med barnkliniken på Uddevalla sjukhus och

Diabetesföreningen. I projektet utbildas och handleds föräldrar som har barn med diabetes för att arbeta som föräldrastödjare för andra föräldrar som har barn med nydiagnosticerad diabetes. Hushållningssällskapets matkonsult fungerar som projekt- och processledare.

Projektet "Välj rätt" som genomförts tillsammans med Integrationsnätverket i Göteborg och där Hushållningssällskapet ansvarat för projektledarrollen har gett Integrationsnätverkets medlemmar kunskap i konsumentfrågor. Genom ökad kunskap om konsumenträtt, ekonomi, miljö och reklampåverkan har deltagarna fått kunskaper att i köpsituationer göra rätt val.

Hushållningssällskapet har fått i uppdrag av Livsmedelsverket att utveckla, förnya och arbeta med **"Nyckelhålet på restaurang"**.

Hushållningssällskapet har vunnit två upphandlingar avseende utbildning i Livsmedelshygien, dels på uppdrag av Länsstyrelsen och dels för projektet "SKY" där 12 kommuner samverkar inom VG-regionen. Via Landsbygdsavdelningen har också utbildningar genomförts i livsmedelshygien på uppdrag från arbetsförmedlingen.

Flera utbildningar har genomförts på olika teman

- Bra mat för barn, ungdomar och äldre
- Inspirera till bra mat och måltider för funktionsnedsatta
- Mat vid allergi och matöverkänslighet
- Livsmedelskunskap och praktisk matlagning
- Livsmedelshygien
- Grön inspiration, vegetarisk mat, klimatsmart mat
- Bra matvanor – friskare medarbetare
- Mångkulturell mat
- Bra mat för skiftesarbetare

Matkonsulterna i radio - verksamheten har regelbundet marknadsförts i Radio Göteborg.

Hushållningssällskapets matkonsulter har varit representerade i Livsmedelsverkets Insynsråd och samverkansgruppen för konsumentfrågor, Naturvårdsverkets samarbetsgrupp för minskat matavfall och i Jordbruksverkets samverkansgrupp för konsumentfrågor.

Ett företag har anlåtats för bokning av kundmöten, vilket har resulterat i ett flertal möten med presumtiva kunder men också bokade uppdrag tex hos Trafikverket, IKEA, WSP, Bergendahls.

Vid årsskiftet 2013/2014 fanns tre konsulter på avdelningen.



LANTBRUK

... ska öka lantbruksföretagarnas konkurrenskraft genom att, på marknadens villkor, erbjuda kvalificerad rådgivning och fältförsök.

Verksamheten omfattar områdena **skog, ekonomi, energi** och **växtodling**.

Skog har vi mycket av i vårt område och intresset för skogliga tjänster har ökat också under detta år. I driften av ett skogsföretag är behovet av ett personligt bollplank, som är helt fristående från virkesintresse och myndigheter, stort. De uppdrag som har efterfrågats mest är rådgivning, stämpling av rotposter, motorsågsutbildning samt förvaltning. Dessutom har ett stort utbildningsuppdrag bedrivits i samarbete med Landsbygdsavdelningen på uppdrag av Arbetsförmedlingen.

Ekonomi ingår som en naturlig del i de flesta verksamheter på Hushållningssällskapet. Projektet "Lean Lantbruk", med syftet att lantbruksföretagarna, efter modell från biltillverkaren Toyota, ska bli än skickligare på att rätt nyttja de resurser man har till sitt förfogande, har drivits vidare och utökats. I slutet av året anställdes ytterligare en ekonom, en auktoriserad redovisningskonsult.

Energi blir allt viktigare för varje år som går och lantbrukaren är ju unik på det viset att både kunna producera och konsumera energi. Vi har under året deltagit i olika slags rådgivningar och utvecklingsprojekt både med fokus på produktion av förnybar energi och reduktion av den egna energianvändningen genom energiefektivisering.



Växtodling är det största verksamhetsområdet för Hushållningssällskapet med åtta medarbetare som varit engagerade på rådgivning och utveckling av ny kunskap. I rådgivningen sätter lantbruksföretagarna mål kring till exempel produktion, lönsamhet och miljö. Därefter har rådgivaren fungerat som bollplank i arbetet mot målen.

I samband med rådgivning uppmärksammas ibland att det saknas kunskap för att ge kunden optimala råd. Då har Hushållningssällskapet sökt medel och startat och drivit olika projekt för att ta fram ny kunskap. Under året har bland annat följande utvecklingsprojekt drivits:

New Advisers - ett internationellt projekt som syftar till att utveckla rådgivningsmetodiken.

Vallvägning på ekologiska gårdar - syftet är att ta reda på hur mycket vallskörd som faktiskt körs in. Många råd grundar sig på vad lantbrukaren tror att de skördar. Det är till exempel råd om gödsling och behov av ensileringsmedel.

Mångfald på slätten - syftet är att sprida kunskap bland rådgivare om nyttan med ekosystemtjänster som biologisk mångfald ger lantbrukare. Flera pollinerande insekter kan till exempel öka skörd och kvalitet i raps, åkerböna, frukt och bär. Åtgärder för att gynna fåglar kan även ge en bättre jakt och åtgärder för att gynna skadeinsekternas naturliga fiender kan minska behovet av kemisk bekämpning.



Effektiv Växtodling - syftet är att optimera växtodlingen genom att utveckla ett datorbaserat verktyg som mäter och värderar de olika faktorer som påverkar skördens kvalitet och kvantitet.

Nötköttsprojektet - syftet är att, med hjälp av förbättrade nyckeltal i den egna produktionen samt ökad insikt om olika försäljningskanaler, öka lönsamheten och produktionen av nötkött.

Greppa näringen, den med offentliga medel finansierade rådgivningen som har syftet att minska jordbrukets miljöbelastning, har Hushållningssällskapets konsulter varit starkt engagerade i.

Fältförsöksverksamheten är en viktig del av utvecklingsverksamheten och har under åren starkt bidragit till växtodlingens utveckling i form av test av nya sorter, gödsel- och bekämpningsmedel, introduktion av nya grödor etc. Verksamheten har bedrivits i något mindre omfattning än tidigare år.

HIR Växtodling, den mest avancerade växtodlingsrådgivningstjänst Hushållningssällskapet erbjuder, ökade i omfattning för elfte året i rad, ett bevis på att den fyller sitt syfte.

LANDSBYGD

... ökar och utvecklar företagandet på landsbygden genom processledning, nätverksbyggande och kvalificerad rådgivning.

Verksamheten är indelad i flera fokusområden och flera av dessa samarbetar och är delaktiga i gemensamma uppdrag.

Kulturmiljö har arbetat med enskild rådgivning inom byggnadsvård samt skötsel av natur- och kulturvården

i odlingslandskapet och betesmarken. Byggnadsvårdsrådgivningen har fokuserat på byggnader som inte längre har en funktion i det rationella jordbruket såsom brygghus, smedjor, lador och jordkällare.

Området **Företagsutveckling** har under året utbildat inom företagande och det tillsammans med individuell rådgivning har stärkt en mångfald av landsbygdsföretagare. Under året har vi startat upp ett nationellt projekt, kallat Grön Arena. Flera företagare i Västra

Götaland är med i projektet tillsammans med flera kommuner i vårt område.

Området **Småskalig livsmedelsproduktion** har genom andra projekt och nätverk skapat nya kontakter och möjligheter. Ett projekt kallat "Vilka produkter saknas i Sverige" har påbörjat ett recepthäfte med mångkulturella smaker.

Fokusområdet **Häst** har på lokal nivå tillsammans med initiativtagare på Orust sammanbundit befintliga vägar och stigar till lokala säkra ridvägar. Ridleden ökar säkerheten för hästar, ryttare och trafikanter samt utvecklar landsbygden och stärker företagandet.

Yrkesmässig köksväxtodling har under året spridit budskapet att yrkesmässig trädgårdsproduktion kan vara en lönsam affärsidé och det har hänt mycket under 2013. Vi har arbetat med många olika aktiviteter så som kursserie med både teori och praktik för blivande odlare, fältvandringar, trädgårdsaktiviteter för utrikesfödda, nationella nyhetsbrev samt rådgivning inom ämnesområdena trädgård och Greppa näringen. Vi har bidragit med inspiration och nytänkande gällande ökad grönsaksodling i Västernorrland, då vi varit i Härnösand och arbetat med projekt Marknad söker odlare. I samarbete med arbetsförmedlingen har vi haft två längre odlingskurser och på Orust har vi arbetat med en nybildad grupp personer med stort intresse av att börja odla grönsaker yrkesmässigt. Arbetet med Tema Trädgård och dess medlemmar har utvecklats på ett positivt sätt och vi har varit med i Gårdsten för att utveckla odlingsmöjligheterna i detta bostadsområde.

Hushållningssällskapet Väst är med i den nationella satsningen Tillväxt Trädgård och har inom denna satsning arbetat med kursverksamhet och nätverkande under 2013. Detta för att ytterligare stärka förutsättningarna för etablerade yrkesmässiga odlare och för att rekrytera nya entreprenörer inom området yrkesmässig trädgårdsodling. Hushållningssällskapet Väst har också varit projektägare för ett kompetenshöjande projekt inom vilket det under 2013 genomfört två utbildningsdagar för Trädgårdsrådgivare i Norden.



Miljö, Marknad och Hållbar utveckling har i huvudsak arbetat med nationella uppdrag, arrangerat utbildningar, dialogseminarier och nätverksträffar för chefer, politiker och beslutsfattare för att öka kunskaperna inom området. Detta för att deras kunskaper i sin tur gett stöd till att stärka miljömedvetenheten samt öka volymerna av ekologisk mat inom den offentliga sektorn och öka förutsättningarna för en hållbar produktion.

Inom området **Byutveckling och Leader** är vi involverade i flera olika utvecklingsprojekt. Projekten bygger på nära samverkan med landsbygdsföretagare, privatpersoner, ideella och offentliga sektorn för att utveckla företagsamheten på landsbygden.

Grön Integration har under året arbetat med uppdrag lokalt, regionalt och nationellt. Genom Grön integration får landsbygden ta del av utrikesföddas erfarenheter, kunskaper och engagemang. Samtidigt vill vi erbjuda utrikesfödda möjligheter till jobb, företagande, utbildning, boende och fritidsaktiviteter på den svenska landsbygden. Ett viktigt inslag är att genom informationsspridning, utbildning, rådgivning samt att underlätta matchningen mellan utrikesföddas kompetens och landsbygdsföretagares behov. Under året har vi i olika projekt arbetat allt mer i Göteborgsområdet. Bland annat synliggjorde vi landsbygdens möjligheter i samverkan med invandrarföreningar i Hammarkullen och Hjällbo inför och under Hammarkullekarnevalen. Vi är också delaktiga i ett större projekt i Göteborg, StadsLandet.

Vi arbetar tillsammans med myndigheter, privata företag och ideell sektor. Arbetet synliggörs bland annat genom en blogg, gronintegration.blogspot.com. En ny utbildning startades under 2013 i samverkan med Arbetsförmedling med inriktning mot trädgårdsodling och skog. Grön integration bidrar till en internationaliserad landsbygd men är också en dörröppnare för landsbygdsutveckling generellt.



ÅSNEBYN

Under året har arbetet med upprustning av gården fortsatt, fönster har restaurerats och stora ladugården har fått ny rödfärg.

En dag i maj arrangerade Riksantikvarieämbetet tillsammans med Vänermuseet en seminariedag om ängsmark och skötsel med deltagare från bland annat länsstyrelsen och Centrum för biologisk mångfald.

En sommardag lånade ett norsk tv-team gården och hade filminspelning.



AFFÄRSSTÖD

... ska på ett kvalificerat och kostnadseffektivt sätt ge organisationen förutsättningar att arbeta affärsmässigt och effektivt.

Inom affärsstöd ryms funktionerna medlems-, ekonomi- och personaladministration samt förvaltning av donationsfonder, drift av kontorslokaler och IT. Avdelningen ansvarar också för organisationens interna och externa kommunikation samt för redovisningen av de projekt där Hushållningssällskapet är projektägare.



MILJÖDIPLOMERADE

Ett av Hushållningssällskapets mål är att hushålla med jordens resurser. Det gör vi både externt och internt. Externt genom att vi producerar och levererar kunskap för hållbar utveckling. Internt arbetar vi aktivt med ett miljöledningssystem enligt Göteborgsmodellen, ett alternativ till ISO 14001 och EMAS för små och medelstora företag. Systemet uppfyller kraven för det nationella systemet Svensk Miljöbas.

Sedan 2007 har Hushållningssällskapet en fastställd miljöpolicy samt en miljöplan som revideras årligen. På organisationens avdelnings-, personal- och ledningsgruppsmöten finns en stående miljöpunkt i dagord-

ningen som bidrar till att hålla miljöarbetet levande och framåtskridande. Årligen skrivs en miljöberättelse som sammanfattar organisationens miljöaktiviteter.

I vår externa verksamhet är miljömålen en självklarhet när vi tillsammans med våra kunder arbetar för en hållbar utveckling och lönsamhet för landsbygdens näringar.



Få information om våra kurser och aktiviteter direkt i din mailbox
- prenumerera på vårt nyhetsbrev!

Anmäl dig på www.hushallningssallskapet.se/vast

Hushållningssällskapet Väst

Box 17, 462 21 Vänersborg | Telefonnummer: 0521-72 55 00 | Fax 0521-72 55 99
vast@hushallningssallskapet.se | www.hushallningssallskapet.se/vast | www.facebook.com/HSvast

Besöksadress: Vänerparken, Edsvägen 1 B, Vänersborg

Hushållnings
sällskapet

